Konstitutionsutskottets betänkande

1979/80:23

med anledning av motion om ökad offentlighet kring beslutsfattares ekonomi

Motionen

I motionen 1978/79:1092 av Per Gahrton och Bonnie Bernström (båda fp) hemställs att "riksdagen låter utreda frågan om regler om offentlighet i beslutsfattares ekonomi och vilka som bör omfattas av sådana regler". Enligt motionärerna måste väljarna kunna lita på att de valda fattar beslut enbart med hänsyn till allmänintresse, inte i syfte att gynna något privatintresse. Därför bör man ta upp frågan om etiska regler för ökad insyn i politiska beslutsfattares ekonomi. Motionärerna refererar utförligt de etiska regler som antagits under senare år av den amerikanska kongressen. Enligt dessa regler rekommenderas alla kongressledamöter och de högre tjänstemännen i den federala förvaltningen att låta allmänheten ha insyn i deras privata ekonomi. De etiska reglerna innehåller också rekommendationer om begränsningar av inkomsten utöver kongresslönen och begränsningar av gåvor, gratisresor till utlandet samt gratis frankering. I en årlig ekonomisk rapport skall detaljerade uppgifter lämnas om extrainkomster, värdet av mottagna gåvor, aktieinnehav, skulder, försäkringar, fastighetsinköp och fastighetsförsäljningar.

Gällande regler

En rad uppgifter som rör en persons ekonomiska förhållanden är enligt gällande lagstiftning offentliga. Här kan bl. a. nämnas följande.

Inkomstlängder är offentliga. Detta innebär i princip att alla beslut i inkomstskatteärenden är offentliga. Enda undantaget, som är uttryckligt angivet i 17 § Sekr L, utgör förhandsbesked.

Genom ändring i samma paragraf i Sekr L hösten 1977 är numera också *förmögenhetslängder* offentliga (prop. 1977/78:38, KU 19). Förmögenhet införs i längden endast i de fall då skatt skall utgå.

Även uppgifter som rör *fastighetsinnehav* såsom fastighets taxeringsvärde, inteckningar som belastar fastighet m. m. är tillgängliga genom i första hand fastighetsboken och fastighetsregistret.

Registrering av *aktieinnehav* i aktieboken kan fr. o. m. år 1971 ske enligt nya regler för aktiebolag enligt lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering. Enligt dessa regler blir uppgifter om innehav av aktier som registreras i Värdepapperscentralen offentliga om antalet aktier i ett bolag överstiger 500.

Vidare kan nämnas att efter regeringsskiftet 1976 kom ledamöterna i den nya regeringen överens om att offentliggöra sina innehav av aktier i börsnoterade företag. Även statsråden i regeringen Ullsten redovisade offentligt sina innehav av aktier. Denna redovisning omfattade även innehav hos make eller omyndigt barn.

Utskottet

I motionen framhålls att det är viktigt för väljarna att få ökad insyn i de politiska beslutsfattarnas privatekonomi. Därför kräver motionärerna regler som ökar offentligheten kring dessa förhållanden.

Utskottet vill erinra om de möjligheter till insyn i en persons privata ekonomiska förhållanden som svensk lagstiftning ger. Bl. a. är inkomst- och förmögenhetsuppgifter offentliga. Några särbestämmelser för politiska beslutsfattare i detta hänseende är enligt utskottet inte motiverade.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen 1978/79:1092.

Stockholm den 27 november 1979

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s)*, Per Unckel (m)*, Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp)*, Kerstin Nilsson (s), Britta Hammarbacken (c), Sture Thun (s), Bo Södersten (s)* och Hans Gustafsson (s)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

GOTAB 64049 Stockholm 1979